И К О Н О М И Ч Е С К И У Н И В Е Р С И Т Е Т - В А Р Н А

Ф А К У Л Т Е Т „ФИНАНСОВО-СЧЕТОВОДЕН“

КАТЕДРА „ФИНАНСИ“

Приета от ФС (протокол № 11 от 25.04.2024 г.):

Приета от КС (протокол № 8 от 11.04.2024 г.):

УТВЪРЖДАВАМ:

Декан:

(доц. д-р Д. Георгиева)

У Ч Е Б Н А П Р О Г Р А М А

ПО ДИСЦИПЛИНАТА: „ПУБЛИЧНИ ПЕНСИОННИ ФОНДОВЕ ”

ЗА СПЕЦ: „Държавни финанси и европейски фондове“; ОКС „магистър“ – редовно обучение

КУРС НА ОБУЧЕНИЕ: 5 за СС и СНУ, 6 за ДНДО и СПН

СЕМЕСТЪР: 9 за СС и СНУ, 11 за ДНДО и СПН

ОБЩА СТУДЕНТСКА ЗАЕТОСТ: 210 ч.; в т.ч. аудиторна 60 ч.

КРЕДИТИ: 7

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СТУДЕНТСКАТА ЗАЕТОСТ СЪГЛАСНО УЧЕБНИЯ ПЛАН

ВИД УЧЕБНИ ЗАНЯТИЯ	***ОБЩО (часове)***	***СЕДМИЧНА НАТОВАРЕНОСТ (часове)***
АУДИТОРНА ЗАЕТОСТ: т.ч. • ЛЕКЦИИ • УПРАЖНЕНИЯ (семинарни занятия/ лабораторни упражнения)	 30 30	 2 2
ИЗВЪНАУДИТОРНА ЗАЕТОСТ	150	-

Изготвили програмата:

1. ……..
(доц. д-р Хр. Благойчева)

2. ……..
(доц. д-р Ст. Киров)

Ръководител катедра: ……..
„Финанси“ (доц. д-р Ст. Киров)

I. А Н О Т А Ц И Я

Учебната дисциплина има за цел да формира базисни теоретически знания и практически умения във връзка с организацията на публичното пенсионно осигуряване в България и прилаганите форми на защита срещу дълготрайната загуба на трудов доход.

Дисциплината формира знание и разбиране за:

- предпоставките за възникване, ролята и въздействието на пенсионното осигуряване върху икономическото поведение на индивидите;

- действащата към момента организация за акумулиране на доходи и и преразпределението им чрез системата ;

- новите изисквания за адекватност и устойчивост на пенсионната система.

Студентите ще могат да приложат придобитите знания и умения за:

- критичен анализ и оценка на протичащите в страната осигурителни процеси;

- прилагане на наученото в практиката - чрез изчисляване на размерите на осигурителните вноски и на получаваните пенсионни обезщетения;

- дискутиране и прилагане на Европейското законодателство в изучаваната област

Преподаваният материал предоставя възможност на студентите за разширяване на знанията и формиране на нови умения при изследване на публичното преразпределение на ресурсите и влиянието върху финансовите решения на бизнеса и доходите на домакинствата, както и банковото обслужване на паричните потоци.

Дисциплината има хибриден характер, тъй като засяга и теми, свързани с направленията „Социални дейности“, „Право“ и „Администрация и управление“. Трите ключови компетентности, които се очаква да развият студентите, в процеса по изучаването ѝ, са математически, цифрови и граждански.

II. Т Е М А Т И Ч Н О С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

No. по ред	**НАИМЕНОВАНИЕ НА ТЕМИТЕ И ПОДТЕМИТЕ**	**БРОЙ ЧАСОВЕ**		
		Л	**СЗ**	**ЛУ**
ТЕМА 1. ОБОСНОВКА ЗА ФУНКЦИОНИРАНЕТО НА ПУБЛИЧНИТЕ ПЕНСИОННИ ФОНДОВЕ		**3**	**3**	
1.1.	Социална защита и икономическа ефективност			
1.2.	Необходима ли е намесата на държавата в пенсионната система			
1.3.	Теории за пенсионното осигуряване			
ТЕМА 2. ПРЕРАЗПРЕДЕЛИТЕЛНИЯТ АСПЕКТ НА ПУБЛИЧНАТА ПЕНСИОННА СИСТЕМА		**3**	**3**	
2.1.	Преразпределение на доходите между поколенията			
2.2.	Странични ефекти от преразпределението чрез публичната пенсионна система			
2.3.	Ефектът на заместване на активите			
ТЕМА 3. ФОРМИ НА ОРГАНИЗАЦИЯ НА ПЕНСИОННООСИГУРИТЕЛНИТЕ СИСТЕМИ		**3**	**3**	
3.1.	От гледна точка на задължението за осигуряване			
3.2.	От гледна точка на формите, в които се проявява финансирането на пенсионноосигурителните системи			
3.3.	От гледна точка на задължението за осигуряване			

ТЕМА 4. РИСКОВЕТЕ В ПУБЛИЧНАТА ПЕНСИОННА СИСТЕМА		**3**	**3**	
4.1.	Рискове покривани от публичното пенсионно осигуряване			
4.2.	Рисковете пред изпълнението на пенсионните задължения			
4.3.	Предизвикателствата на демографския фактор			
ТЕМА 5. ФИНАНСИРАНЕ НА ПУБЛИЧНОТО ПЕНСИОННО ОСИГУРЯВАНЕ В БЪЛГАРИЯ		**3**	**3**	
5.1.	Организация на финансирането на пенсионното осигуряване			
5.2.	Източници за финансиране			
5.3.	Фактори, определящи съотношението в разпределението на осигурителната тежест			
ТЕМА 6. ПЕНСИИТЕ КАТО ОСИГУРИТЕЛНИ ОБЕЗЩЕТЕНИЯ		**3**	**3**	
6.1.	Общи характеристики на разходите на пенсионните фондове			
6.2.	Размери и равнища на пенсионните плащания. База за изчисляване на пенсиите. Динамизиране на пенсиите съобразно инфлацията			
6.3.	Индикатори за ефективно разпределение на средствата			
ТЕМА 7. ПЕНСИОННО ПРОИЗВОДСТВО		**3**	**3**	
7.1.	Фактори за определяне на размера на получаваните пенсии			
7.2.	Етапи на пенсионното производство			
7.3.	Координация на пенсионните обезщетения в рамките на ЕС			
ТЕМА 8. ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВАТА ПРЕД БЪЛГАРСКАТА ПУБЛИЧНА ПЕНСИОННА СИСТЕМА		**2**	**2**	
8.1.	Финансова устойчивост			
8.2.	Изискването за адекватност			
ТЕМА 9. ПУБЛИЧНИТЕ ПЕНСИОННИ ФОНДОВЕ В СЪСТАВА НА ДОО		**3**	**3**	
9.1.	Фонд "Пенсии"			
9.2.	Фонд "Пенсии, несвързани с трудова дейност			
9.3.	Фонд "Пенсии за лицата по чл. 69"			
9.4.	Учителски пенсионен фонд			
ТЕМА 10. СУВЕРЕННИ ФОНДОВЕ		**2**	**2**	
10.1.	Добрите примери			
10.2.	Държавен фонд за гарантиране устойчивостта на държавната пенсионна система в България			
ТЕМА 11. НОВИ ПОДХОДИ ЗА ПОВИШАВАНЕ УСТОЙЧИВОСТТА НА ПУБЛИЧНИТЕ ПЕНСИОННИ СИСТЕМИ		**2**	**2**	
11.1.	Възможности за постигане на икономическа неутралност			
11.2.	Въвеждане на автоматични стабилизатори на плащанията.			
	Общо:	**30**	**30**	

III. ФОРМИ НА КОНТРОЛ

No. по ред	ВИД И ФОРМА НА КОНТРОЛА	Брой	ИАЗ ч.
1.	**Семестриално оценяване**		
1.1.	Изчисляване на казуси	**1**	**20**
1.2.	Тест /с отворени и затворени въпроси/	**1**	**30**
1.3.	Изпълнение на задание в e-learn	**1**	**20**
	Общо за семестриалното оценяване:	**3**	**70**
2.	**Сесийно оценяване**		
2.1.	Изпит	1	80
	Общо за сесийното оценяване:	**1**	**80**
	Общо за всички форми на контрол:	**4**	**150**

IV. ЛИТЕРАТУРА

ЗАДЪЛЖИТЕЛНА (ОСНОВНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Благойчева, Хр. (2023). Доколко адекватна е нормата на заместване при измерване на адекватността на българската пенсионна система?. *ИНВЕСТИЦИИ В БЪДЕЩЕТО - 2023:* Сборник с доклади от XIV -та научно-приложна конференция с международно участие, Икономически университет - Варна, 06 октомври 2023 г., с. 147-153.
2. Георгиев, З., Йорданов, Пл. Пенсионно и здравно осигуряване, изд. "Фабер", 2011.
3. Иванов, И. и др. Социално осигуряване. София: ИК Труд и Право, 2024.
4. Закон за бюджета на Държавното обществено осигуряване (за съответната година).
5. Кодекс за социално осигуряване

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА (ДОПЪЛНИТЕЛНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Благойчева, Хр. Пенсионното осигуряване в Европейския съюз – между отговорността и свободата, Във: Вачков, Ст. и др. Финансови измерения на икономическата свобода, Стено, Варна, 2009, с. 457-482.
2. Министерство на финансите, Конвергентна програма на Р България 2023-2026, С., 2023.
3. МТСП, Национална стратегия за активен живот на възрастните хора в България (2019-2030 г.), С. 2019.
4. Закон за Държавния фонд за гарантиране устойчивостта на държавната пенсионна система
5. Blagoycheva, H. (2022). Equity in the Focus of the Public Pension System. *Izvestia Journal of the Union of Scientists - Varna. Economic Sciences Series, 11*(3), pp.33-43.
6. Blagoycheva, Hr. Finansial Sustainability of the Bulgarian Public Pension System// International Scientific-Analytical Journal ECONOMISTI, Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, № 5, 2014, pp. 6-10.

Април 2024 г.